



บทความวิจัย

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวง*

LEGAL MEASURES DESIGNED TO CONTROL FORTUNETELLING

ณัฐชนน เฉลิมแสน

Natchanon Chalermson

ปรมารณ วีระพันธ์

Paramaporn Weeraphan

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Khon Kaen University Nong Khai Campus

E-mail: natchanon_ch@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในต่างประเทศ 3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการควบคุมการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย เป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต ตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านกฎหมายการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการการดูดวงกับผู้รับบริการการดูดวง ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการการดูดวง และปัญหาการเยียวยาความเสียหายจากการรับบริการการดูดวง พร้อมกันนี้เมื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในต่างประเทศ พบว่าได้มีการกำหนดสัมพันธ์ผู้ให้บริการการดูดวงกับผู้รับบริการการดูดวงได้อย่างชัดเจนเพื่อควบคุมความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการการดูดวง และยังมีแนวทางการแก้ไขปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการการดูดวง เช่น กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลผู้ให้บริการการดูดวงที่ไม่มีใบอนุญาตนั้นถือเป็นการกระทำความผิดอาญา และแนวทางการเยียวยาความเสียหายของผู้รับบริการการดูดวง ดังนั้นเพื่อให้สามารถวางมาตรการควบคุมการให้บริการการดูดวงได้อย่างเป็นระบบควรมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและกำกับดูแลส่งเสริมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในสังคม

คำสำคัญ: การดูดวง, การคุ้มครองผู้รับบริการ, มาตรการทางกฎหมาย

* Received September 23, 2021; Revised January 14, 2022; Accepted August 3, 2022

Abstract

The purpose of the research article was 1) to study legal problems related to the supervision of fortunetelling services in Thailand, 2) to study the legal measures for the supervision of fortunetelling services in foreign countries, and 3) to propose guidelines for solving problems and suggesting guidelines for solving problems controlling fortunetelling services in Thailand with documentary research by researching and collecting information from books, the Internet, as well as thesis that study concepts and literature related to legal measures for the supervision of fortunetelling services. Use content analysis. The results showed that legal problems for fortunetelling services in Thailand consist of problems in determining the legal relationship between fortunetelling service providers and fortunetelling service recipients. Criminal Liability Issues of fortunetelling providers and the problem of remedies from receiving fortunetelling services. At the same time, when studying the legal measures to supervise the service of fortune-telling abroad It was found that the relationship of the fortune-teller service provider and the fortune-telling service provider was clearly established to control the safety of the fortune-telling service recipient. And there are also guidelines for solving the criminal liability of fortune-telling service providers. For example, penalties for unlicensed fortunetelling services have been imposed as criminal offenses. and methods of remedying the damage of fortunetelling service recipients. Therefore, to be able to systematically control measures to provide fortunetelling services, there should be legal measures to control, supervise and promote to protect the rights of people in society.

Keywords: Fortunetelling, Client Protection, Legal Measures

บทนำ

การดูดวง (Fortunetelling) ถือได้ว่าเป็นการกระทำใด ๆ เพื่อพยากรณ์ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตบุคคล ที่พึ่งพิงและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังมีผลต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ ความละเอียดอ่อนจากผลกระทบของการรับบริการการดูดวงสามารถชักนำการตัดสินใจกระทำหรือสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดได้ โดยการดูดวงมีหลักการสำคัญเกี่ยวข้องกันอยู่สองประการ คือ หนึ่ง ปราภฏในหลักของปราภฏการณ์บาร์นัม (Barnum



Effect) หลักดังกล่าวได้อธิบายคำพยากรณ์ที่ได้จากการดูดวงว่าจะตรงกับจุดอ่อนในทางจิตใจของผู้รับบริการการดูดวงแม้ว่าโอกาสที่ผู้ให้บริการการดูดวงจะพุดถูกจนตรงกับความรู้สึกของผู้รับบริการการดูดวง นั้นเป็นการเดาสุ่ม ผู้ให้บริการการดูดวงอาจกล่าวบางสิ่ง สอง คือ การดูดวงสามารถกลายเป็นพฤติกรรมที่เสพติดได้ตามเกณฑ์การวัดการเสพติดดูดวงของ Griffith's "component" Model (Grall) (Rae, A., & Alexander, R., 2017)

การให้บริการการดูดวงปรากฏในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยอดีต จุดกำเนิดการให้บริการการดูดวงเกิดจากการที่ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากพราหมณ์ที่อพยพหนีสงครามของพระเจ้าอโศกมหาราชเข้ามายังไทยในช่วงยุคปีพ.ศ. 200 ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของลัทธิทางศาสนาพราหมณ์จึงได้แพร่กระจายเข้าสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะความเชื่อด้านโหราศาสตร์ที่ถือเป็นการดูดวงรูปแบบหนึ่งได้ปรากฏหลักฐานการให้บริการการดูดวงอยู่ในศิลาจารึก ณ วัดป่ามะม่วงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คาดการณ์ว่าสร้างขึ้นในพ.ศ. 1904 เป็นอีกหนึ่งหลักฐานสำคัญแสดงให้เห็นว่าการให้บริการการดูดวงไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้น (อชิรพจนินา พลายนาถ, 2553) ในอดีตการให้บริการการดูดวงอาจเป็นไปในแง่ของพิธีกรรมของศาสนา ความเชื่อ หรือประเพณีวัฒนธรรม แต่ในปัจจุบันการให้บริการการดูดวงมีลักษณะเป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น คือ เป็นการให้บริการที่มีค่าตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อม ฉะนั้น จำเป็นต้องแยกการดูดวง (Foretell) ที่เป็นการให้บริการที่มีค่าตอบแทน กับการทำนาย โชคชะตา (Divination) ซึ่งเป็นการกระทำตามความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่คิดค่าบริการทั้งทางตรงและอ้อมออกจากกัน (รินญา นภาศัพท์, 2551)

อีกทั้งประเทศไทยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการกำกับควบคุมการให้บริการการดูดวงไว้เป็นการเฉพาะ จึงก่อให้เกิดปัญหาในการให้บริการการดูดวงหลายประการ เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับให้บริการการดูดวงไปในแนวทางปลอดภัยต่อผู้รับบริการและไม่มีมาตรฐานความปลอดภัยเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ ทำให้ผู้ให้บริการการดูดวงที่ปฏิบัติอย่างดีมีมาตรฐานอย่างผู้ให้บริการที่ดีต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะเสียเปรียบในเชิงผลประโยชน์ที่ไม่สุจริตและในเชิงพาณิชย์ พร้อมทั้งผู้ให้บริการการดูดวงไม่ได้ถูกยอมรับว่าเป็นอาชีพหรือธุรกิจประเภทหนึ่ง จึงขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในแง่ของการประกอบอาชีพหรือการประกอบธุรกิจ ข้อยกเว้นบางอย่างหรือการสนับสนุนจากภาครัฐบางอย่างจึงไม่สามารถเข้าถึงผู้ให้บริการการดูดวงได้ (ปริญญา นาคปฐม, 2560) และไม่มีการรับรองมาตรฐานการให้บริการการดูดวงเนื่องจากไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยเฉพาะ รวมถึงไม่จำเป็นต้องมีการขอใบอนุญาตให้บริการการดูดวงจึงไม่มีการรับรองมาตรฐานขั้นพื้นฐาน เช่น การตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ให้บริการการดู ดวง เป็นต้น (พระครูสุภัทรวชิราภูกุล, พูนชัย ปันธิยะ, เทพประวิณ จันทรแรง, & เยื้อง ปั่นเหน่งเพ็ชร , 2563)

พิจารณาในเชิงเศรษฐกิจจะพบว่า การให้บริการการตรวจในประเทศทั้งยังไม่มีระบบทั้งในเรื่องการจัดเก็บภาษี (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2553) ซึ่งในทางกลับกันการคาดการณ์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในปี 2563 จะมีการจดทะเบียนทำธุรกิจ ใหม่เพิ่มขึ้น หนึ่งในธุรกิจที่มีแนวโน้มเติบโตสูงคือธุรกิจความเชื่อ เช่น การตรวจ ดูดวงจ้ย และสอดคล้องกับอัตราการเติบโตในแนวโน้มขึ้นจากการสำรวจของโพลศูนย์วิจัยกสิกรไทยเมื่อปี 2550 เท่ากับว่าจะมีการเกิดขึ้นของผู้ประกอบธุรกิจความเชื่อและผู้ให้บริการการตรวจเพิ่มขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ศูนย์วิจัย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2551) แต่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำกับดูแลการให้บริการการตรวจ ประเทศไทยในขณะนี้เพียงแต่อาศัยกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับใช้ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การให้บริการการตรวจ เป็นไปในลักษณะของ สัญญาบริการ ซึ่งเป็นสัญญาจ้างทำของชนิดหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587 กล่าวคือ เป็นสัญญาที่ผู้รับบริการตกลงจะให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ให้บริการ เพื่อตอบแทนงานที่ผู้ให้บริการทำ โดยมีความมุ่งหวังที่ผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ ตามลักษณะ แบบ คุณสมบัติ และมาตรฐานที่ผู้รับบริการกำหนด สัญญาจ้างทำของเป็นเอกเทศสัญญา อยู่ในบังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 587 ถึง มาตรา 607 เจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งเน้นผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ ไม่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อควบคุมการให้บริการการตรวจได้ดี เพราะหากมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของงานการตรวจ คือ การได้รับคำพยากรณ์เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงมาตรฐานและวิธีการ เฉพาะอย่างยิ่งด้วยการตรวจนั้นมียุติวิธีที่หลากหลาย มีศาสตร์และทฤษฎีที่ถูกใช้การมานับแต่อดีตจนเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากล อาจทำให้เกิดผลเสียได้มากกว่าผลดีหากปรับใช้กับบทบัญญัติข้างทำของ จึงมาสู่คำถามการวิจัยที่ว่า มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการตรวจภายใต้กฎหมายประเทศไทยจะมีรูปแบบเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการให้บริการการตรวจในประเทศไทย
- (2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการตรวจในประเทศต่างประเทศ
- (3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาคควบคุมการให้บริการการตรวจในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนเอกสารทั้งภายในประเทศและ



ต่างประเทศจากแหล่งข้อมูล คือหนังสือ บทความ คำอธิบาย วารสาร วิทยานิพนธ์ ตำรา กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งได้จากห้องสมุดของสถาบันต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

(1) เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย

การให้บริการการดูดวงเป็นสิ่งที่มียุอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานจวบจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นธุรกิจภาคบริการที่สร้างเม็ดเงินสะพัดให้กับเศรษฐกิจไทยได้ถึงปีละ 2,500 ล้านบาท แต่ประเทศไทยไม่ได้ยอมรับการให้บริการการดูดวงอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานภาครัฐ จึงกลายเป็นว่าการให้บริการการดูดวงเป็นการให้บริการที่มีกึ่งกลางระหว่างความเป็นวิชาชีพกับการหลอกลวงเนื่องจากการให้บริการที่มีความใกล้ชิดกับสภาวะอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับบริการทั้งที่ผู้ให้บริการการดูดวงซึ่งมีจรรยาบรรณในการให้บริการมีอยู่จำนวนมากแต่กลับไม่ได้รับจุดยืนในสังคม นอกจากนี้ยังถูกผู้ให้บริการการดูดวงที่ไม่สุจริตให้บริการจนทำให้ผู้ให้บริการการดูดวงอื่นนั้นเสื่อมเสียชื่อเสียงจนถูกครหาจากผู้คนในสังคมจำนวนหนึ่งว่าเป็นการหลอกลวงทั้งที่เป็นบริการให้คำปรึกษาถึงมีอาชีพซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาทางเลือกหนึ่งซึ่งมีผู้รับบริการจำนวนหนึ่งอันเป็นจำนวนมากประทับใจจากการรับบริการและสามารถช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้คนเหล่านั้นได้ อันเป็นปัญหาด้านการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้รับบริการการดูดวงซึ่งสืบเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้ไม่มีหน่วยงานภาครัฐใดเข้ามากำกับดูแลในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาแล้ว ปัญหาดังกล่าวนั้นมีสาเหตุจากสองประการ คือ ไม่มีกฎหมายกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงส่งผลกระทบต่อ การกำกับดูแลและควบคุมการให้บริการการดูดวง และไม่มี การกำหนดหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ไม่มีมาตรการควบคุมการให้บริการการดูดวง จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีกฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อที่จะได้มีมาตรการควบคุมการให้บริการการดูดวง

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงเอกสารโดยการศึกษามาตรการทางกฎหมาย และมาตรการควบคุมการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย สามารถสรุปปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับใช้กฎหมายในการควบคุมการให้บริการการดูดวงได้ดังนี้

ปัญหาการกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการการดูวงกับผู้รับบริการการดูวง

เมื่อพิจารณาลักษณะของข้อตกลงในการรับบริการการดูวงซึ่งผู้ให้บริการตกลงที่จะให้บริการแก่ผู้รับบริการที่ตกลงจะจ่ายค่าจ้างตามงานที่ผู้บริการมอบให้นั้นคือการให้บริการ จะเห็นได้ว่าข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะคล้ายสัญญาจ้างทำของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญาจ้างทำของกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร คู่สัญญาตกลงผูกพันกันตามสัญญาได้โดยไม่ต้องมีแบบแห่งสัญญา แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาจ้างทำของนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพการให้บริการการดูวงซึ่งมีลักษณะเฉพาะดังที่กล่าวไว้ เมื่อนำมาปรับใช้ ผู้วิจัยจึงพบข้อสังเกตที่พิจารณา คือ ปัญหาการตีความตามลักษณะสัญญาจ้างทำของ เพราะเมื่อการให้บริการการดูวงไม่มีบทบัญญัติกฎหมายโดยเฉพาะจึงต้องปรับเข้ากับบทบัญญัติที่ใกล้เคียงที่สุดอย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาจ้างทำของ เนื่องจากการให้บริการการดูวงความมุ่งหมายของการบริการคือคำพยากรณ์จากผู้ให้บริการโดยมีค่าตอบแทนเป็นค่าใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา 587 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าจ้างทำของ เมื่อเข้าลักษณะของสัญญาจ้างทำของ นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการการดูวงกับผู้รับบริการการดูวงจึงเป็นไปในลักษณะ ผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง เมื่อนิติสัมพันธ์การให้บริการการดูวงเป็นไปตามสัญญาจ้างทำของในลักษณะผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างจึงต้องนำกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาจ้างทำของมาบังคับใช้คือ มาตรา 587 ถึงมาตรา 607 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบทบัญญัติเหล่านี้ไม่ตอบสนองต่อลักษณะของการบริการการดูวง คือ การให้บริการการดูวงไม่พบปัญหาด้านความชำรุดบกพร่องหรือความชักช้าของงานเพราะการมอบคำพยากรณ์ที่เป็นการคาดการณ์อนาคตก็ถือว่าทำงานจนสำเร็จล่วงแล้ว ไม่เกี่ยวว่าหากเหตุการณ์ในอนาคตไม่ตรงกับคำพยากรณ์จะเป็นการทำงานที่ชำรุดบกพร่องของการให้บริการการดูวงเนื่องจากผลสำเร็จของงานคือการมอบคำพยากรณ์และการส่งมอบงานหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสัญญาจ้างบริการการดูวงซึ่งมีลักษณะส่งมอบงานภายในวันที่ได้รับบริการในทันที หรือการเริ่มต้นการทำงานก็เริ่มนับตั้งแต่วันที่ตกลงจ้างบริการ

ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการการดูวง

ในการกระทำที่เป็นผิดอาญากฎหมายอาญาสามารถกำกับดูแลได้เป็นอย่างดีตามหลักทฤษฎีการลงโทษ แต่ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 ซึ่งต้องกระทำการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ไปได้ซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 3074/2539 วางหลักไว้ว่าคำทำนายพยากรณ์อนาคตซึ่งเป็นสิ่งไม่แน่นอนนั้น ไม่ใช่คำหลอกลวงแต่เป็นคำยืนยันเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน ไม่ใช่คำ



หลอกลวงแต่เป็นคำคาดการณ์ จึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ดังนั้นหากเกิดเหตุที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันการกระทำดังกล่าวจะไม่ใช่การกระทำความผิด

ปัญหาการเยียวยาความเสียหายจากการรับบริการการดูดวง

เมื่อเข้าลักษณะของสัญญาจ้างทำของ ผู้วิจัยพบว่ามาตราตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาจ้างทำของคือ มาตรา 587 ถึง มาตรา 607 ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้รับบริการการดูดวงได้เนื่องจากตามลักษณะจ้างทำของนั้น เพียงทำตามที่ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลหนึ่งก็ย่อมสมบูรณ์แล้ว การเยียวยาความเสียหายนิติสัมพันธ์สัญญาจ้างทำของจึงยากที่จะได้รับการเยียวยา ดังนั้น การจ้างให้บริการดูดวงเป็นไปในลักษณะสัญญาจ้างทำของ แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรเพียงตกลงกันด้วยวาจาถือว่าสัญญาเกิดขึ้นสมบูรณ์แล้ว และบริบทการทำสัญญาจ้างบริการการดูดวงในประเทศไทยมีลักษณะการทำสัญญาด้วยปากเปล่า ไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้รับบริการการดูดวงเพียงแต่ติดต่อพูดคุยเจรจาทกลงกับผู้ให้บริการการดูดวงถึงราคาค่าบริการและสิ่งที่ผู้ให้บริการการดูดวงจะให้บริการ บางครั้งผู้ให้บริการการดูดวงจะไม่ได้กำหนดค่าบริการการดูดวงที่ชัดเจนแต่จะให้ผู้รับบริการการดูดวงจ่ายค่าบริการตามความต้องการของผู้รับบริการการดูดวงหรือ “ตามศรัทธา” ซึ่งมีลักษณะหยุ่งเชิงและไม่มีความแน่นอนในการกำหนดค่าบริการ รวมถึงเมื่อไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรการกำหนดนิติสัมพันธ์ก็จะต้องยึดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาจ้างทำของซึ่งไม่ตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงของการให้บริการการดูดวง

(2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในต่างประเทศ

การกำหนดนิติสัมพันธ์ผู้ให้บริการการดูดวงกับผู้รับบริการการดูดวง

กฎหมายมลรัฐนิวยอร์ก (New York Laws PEN - Penal Part 3 - SPECIFIC OFFENSES Title J - OFFENSES INVOLVING THEFT Article 165 OTHER OFFENSES RELATING TO THEFT 165.35 - Fortune telling.) มาตรา 165.35 การกระทำความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์ การดูดวง ได้นิยามการกระทำความผิดจากการดูดวงไว้ว่า เมื่อให้บริการดูดวงเพื่อรับค่าบริการไม่ว่าจะเป็นค่าบริการทางตรงหรือทางอ้อมหรือเมื่อผู้ให้บริการอ้างว่าพวกเขาสามารถทำนายอนาคตได้ หรือถือว่าตนมีความสามารถในการอ้างหรือสร้างว่าใช้อำนาจลึกลับ เพื่อตอบคำถามให้คำแนะนำในเรื่องส่วนตัว หรือเพื่อโน้มน้าวให้กระทำการใด กระทำการหนึ่งหรือส่งผลกระทบต่อวิญญาณชั่วร้ายหรือคำสาป เห็นได้ว่ากฎหมายมลรัฐนิวยอร์กดังกล่าวนิยามออกมาเป็นลักษณะการกระทำที่เป็นการดูดวงในลักษณะของการกระทำใดบ้างเป็นการกระทำความผิด ประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้ในส่วนของนิยามการกระทำใดเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการบริการการดูดวง เช่น การดูดวงทั่วไป (General Foretell)

หมายความว่า การทำนายข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตบุคคลโดยอาศัยศาสตร์วิชาและข้อมูลเชิงสถิติ เช่น ทารุหรือไฟบิซี อานลายมือลายเท้า ดุคุณลักษณะ คำนวนตัวเลข เป็นต้น การดูดวง โหราศาสตร์ (Astrology) หมายความว่า การทำนายข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตบุคคลโดยอาศัย ตำแหน่งดวงดาวบนท้องฟ้าเพื่อนำมาคำนวณแล้ววิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูล และ การดูดวงที่ไม่ได้ใช้หลักการหรือวิธีการใดเป็นการเฉพาะ รวมถึงการดูดวงอื่นนอกเหนือจาก (1) และ (2)

กฎหมายเมืองแอนด์โอดเวอร์ (Town of North Andover, MA Fortune Tellers) กำหนดนิยามการให้บริการการดูดวงไว้ในมาตรา § 100-1 ไว้ว่าผู้ใดกล่าวอ้างในนาม หมอดู ผู้พยากรณ์ ผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้หยั่งรู้ นักบำบัดทางจิตวิญญาณ ร่างทรง นักอ่านลายมือ หรืออย่างอื่นทำนองเดียวกัน ให้ถือเป็นผู้ให้บริการการดูดวง และกฎหมายเมืองแอนด์โอดเวอร์ดังกล่าวได้นิยามอย่างชัดเจนถึงการให้บริการชนิดใดบ้างที่ถือว่าเป็นบริการการดูดวง แต่ด้วยวัฒนธรรมความเชื่อประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแมสซาชูเซตส์ เมืองแอนด์โอดเวอร์ไม่เหมือนกัน จึงอาจนำมาปรับใช้ในบริบทสังคมไทยได้ในลักษณะแบ่งกลุ่มประเภทการให้บริการการดูดวง เช่น การดูดวงทั่วไป (General Foretell) การดูดวงโหราศาสตร์ (Astrology) และ การดูดวงที่ไม่ได้ใช้หลักการหรือวิธีการใดเป็นการเฉพาะนอกเหนือจากการดูดวงทั่วไปและการดูดวงโหราศาสตร์

กล่าวโดยสรุปกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดนิยามการให้บริการการดูดวง ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการตีความมีกฎหมายที่กำหนดนิติสัมพันธ์ชัดเจนในลักษณะของการกำหนดนิยามบริการการดูดวง ผู้ให้บริการการดูดวง ผู้รับบริการการดูดวง กำหนดคุณสมบัติผู้ให้บริการการดูดวง และกำหนดการขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการการดูดวงก็จะทำให้ผู้รับบริการการดูดวงรู้ถึงนิติสัมพันธ์ของตนกับผู้ให้บริการการดูดวงซึ่งจะรักษาผลประโยชน์พึงได้ของผู้รับบริการและทำให้ทราบถึงว่าจะได้รับบริการ ซึ่งนำไปสู่ความชัดเจนในการดำเนินการทางกฎหมายต่อไปในอนาคตเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาคำพิพาททางอาญาของผู้ให้บริการการดูดวง

(1) กฎหมายรัฐนิวยอร์ค (Town of North Andover, MA, § 100-2 License required; application; background check) มาตรา 165.35 ภายใต้กฎหมายของรัฐนิวยอร์ค การให้บริการการดูดวงถือเป็นความผิดทางอาญาระดับ "B" (Class B Misdemeanor) ซึ่งหมายถึง ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 12 เดือนหรือมีโทษให้บริการชุมชน หรือคุมประพฤติ หรือลงโทษเป็นค่าปรับ หากกระทำความผิดตามมาตรานี้จะได้รับโทษ จำคุกสูงสุด 90 วันหรือคุมประพฤติ หรือการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือการกำหนดโทษก่อนหน้าของจำเลยในขณะที่รอการพิจารณาคดี (Time Served) การดูดวงในบริบทของรัฐนิวยอร์คเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายคือ ห้ามมีการดูดวงที่เรียกค่าใช้บริการหรือผลประโยชน์อื่นใด เว้นแต่จะเป็นการดูดวงเพื่อความ



บันเทิงและไม่มีการเรียกเก็บเงินหรือค่าใช้จ่าย การนำมาปรับใช้ทั้งหมดกับประเทศไทยจึงขัดกับบริบทของสังคมไทยที่มองว่าการดูดวงเป็นที่พึ่งทางจิตใจรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นจึงอาจนำมาปรับใช้กับความรับผิดชอบทางอาญาของประเทศไทยได้โดยอาจนำมาปรับใช้เป็นเหตุฉกรรจ์เพิ่มโทษทางอาญาในการกระทำความผิด

(2) กฎหมายรัฐแมรีแลนด์ ค.ศ. 2014 (Maryland Code Local Government Division III) มาตรา 13-205 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลผู้ให้บริการการดูดวงโดยไม่มีใบอนุญาตนั้นเป็นการกระทำความผิดอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่น้อยกว่า 100 ดอลลาร์สหรัฐฯ และไม่เกิน 500 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือทั้งจำทั้งปรับ ประเทศไทยสามารถนำมาตรากฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้ได้เป็นบทลงโทษผู้ให้บริการการดูดวงที่ให้บริการดูดวงโดยไม่มีใบอนุญาตเพื่อกำกับดูแลและควบคุมผู้ให้บริการการดูดวงจะต้องขอใบอนุญาตให้บริการการดูดวงก่อนจึงจะให้บริการได้

(3) กฎหมายรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts law about fortune tellers) มาตรา 266 § 75 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการให้บริการการดูดวงไว้ว่า ผู้ใดโดยทุจริตได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยแสลงทำเป็นดูดวง ต้องระวางโทษตาม คดีลักทรัพย์ ทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากัน

สรุปซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวแตกต่างกับการบัญญัติของกฎหมายประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถนำมาตรากฎหมายดังกล่าวบัญญัติเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงดูดวงได้ตามมาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เช่น “ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสลงทำเป็นดูดวง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม” เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงด้วยวิธีการดูดวงและเข้าองค์ประกอบความผิด เพราะหากยังใช้กฎหมายเดิมตามมาตรา 341 หรือ มาตรา 344 ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะฉ้อโกงหรือฉ้อโกงประชาชนได้เพราะไม่ครบองค์ประกอบความผิด “หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ” ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3074/253 ซึ่ง หากมีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการดูดวงโดยเฉพาะจะทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดที่ใช้การให้บริการการดูดวงก่อความผิดได้ และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดจากการให้บริการการดูดวงด้วยบทลงโทษที่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับมาอยู่ในสังคมได้อีกครั้ง

จากการศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในประเทศไทย และมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวงในต่างประเทศ สามารถเปรียบเทียบให้เห็นภาพรวมได้ตามตารางที่ 1 การเปรียบเทียบในมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบในมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูดวง

รูปแบบ ประเทศ	กฎหมายการกำหนดนิติสัมพันธ์	
	ระหว่าง ผู้ให้บริการการดูดวงกับ ผู้รับบริการการ ดูดวง	กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบ ผิดทางอาญาของผู้ ให้บริการการดูดวง
ประเทศไทย	1) ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์-สัญญาจ้างทำของ 2) พรบ คุ่มครองผู้บริโภค 2522	ประมวลกฎหมายอาญา
สหรัฐอเมริกา	มลรัฐนิวยอร์ก	Consolidated Laws of New York ARTICLE 165 Other Offenses Relating to Theft SECTION 165.35 Fortune telling)
	มลรัฐแมรี่แลนด์	2014 Maryland Code Local Government Division III – Counties Title 13 - Other Powers of Counties – Regulatory Subtitle 2 - Tourism and Entertainment § 13-205. Fortune- tellers -- Calvert County
	มลรัฐแมสซาชูเซตส์	MGL c.140, § 185I “Fortune tellers licensing. Requires 1 year residence in city or town where license is granted
	เทศมณฑลซาลเลม	Sec. 14-83. – penalty for violation of division
	เมืองแอนดโรว์	Town of North Andover, MA, § 100-2 License required; application; background check.



อภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการให้บริการการดูแลในประเทศไทยจะพบได้ว่ามีประเด็นที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยดังนี้

ปัญหาการกำหนดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการการดูแลกับผู้รับบริการการดูแล เนื่องจากการศึกษาพบว่า เข้าข่ายลักษณะของสัญญาจ้างทำของ นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการการดูแลกับผู้รับบริการการดูแลจึงเป็นไปในลักษณะ ผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง เมื่อนิติสัมพันธ์การให้บริการการดูแลเป็นไปตามสัญญาจ้างทำของในลักษณะผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างจึงต้องนำกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาจ้างทำของเป็นไปตามการฟ้องความเสียหายให้รับผิดชอบตามหลักกฎหมายแพ่งทั่วไปเรื่องละเมิด (จำปี โสทธิพันธุ์, 2546) และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รัฐสภา จุริมาศ ที่ได้ทำการศึกษาด้านแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคจากความไม่ได้มาตรฐานของสินค้า: กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์ (รัฐสภา จุริมาศ, 2564) พบว่าแม้หลักกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันแม้จะกำหนดลักษณะการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถเรียกร้องความเสียหายได้ แต่ยังมีช่องว่างที่ผู้บริโภคอาจไม่ได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการต่าง ๆ ที่มีข้อจำกัดและความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรง

ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการการดูแล พบว่าศาลฎีกาได้วางแนวคำพิพากษาว่าทำนายพยากรณ์อนาคตซึ่งเป็นสิ่งไม่แน่นอนนั้น ไม่ใช่คำหลอกลวงแต่เป็นคำยืนยันเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน ไม่ใช่คำหลอกลวงแต่เป็นคำคาดการณ์ จึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ดังนั้นหากเกิดเหตุที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันการกระทำดังกล่าวจะไม่ใช้การกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Rae & Alexander ที่ได้ทำการศึกษาด้านเรื่อง การพยากรณ์หรือการทำนายดวงชะตา: การตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (Rae, A., & Alexander, R., 2017) พบว่าในการทำนายดวงชะตาเกิดจากการวิเคราะห์ในเชิงอัตวิสัย พร้อมทั้งเป็นสิ่งที่รับบริการจะต้องใช้วิจารณญาณและได้รับการศึกษาอย่างหนักเสียก่อนที่จะเชื่อในสิ่งที่ได้รับฟังดังนั้น จึงเกิดจากความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่ายในการเข้ารับบริการในแต่ละครั้ง

2. มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการดูแลในต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่าสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่การควบคุมและการกำหนดนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายไว้อย่างเป็นรูปธรรมในการดูแลหรือการทำนายพยากรณ์ (Chohaney, M. L., 2014); (Goodman, D., 2012) ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัญหาการกำหนดนิติสัมพันธ์ผู้ให้บริการการดูแลกับผู้รับบริการการดูแลโดยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดนิยามการให้บริการการดูแล ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการตีความมีกฎหมายที่กำหนดนิติสัมพันธ์ชัดเจนในลักษณะของการกำหนดนิยามบริการการดูแล ผู้ให้บริการการดูแล ผู้รับบริการการ

คูดวง กำหนดคุณสมบัติผู้ให้บริการการคูดวง และกำหนดการขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการการคูดวง ก็จะทำให้ผู้รับบริการการคูดวงรู้ถึงนิติสัมพันธ์ของตนกับผู้ให้บริการการคูดวงซึ่งจะรักษาผลประโยชน์พึงได้ของผู้รับบริการ (Grall-Bronnec, M., Bulteau, S., Victorri-Vigneau, C., Bouju, G., & Sauvaget, A., 2015) และทำให้ทราบถึงว่าจะได้รับการ ซึ่งนำไปสู่ความชัดเจนในการดำเนินการทางกฎหมายต่อไปในอนาคตเมื่อเกิดปัญหาขึ้น (James, R. J., & Tunney, R. J., 2017) แนวทางการแก้ไขปัญหาความรับผิดทางอาญาของผู้ให้บริการการคูดวง โดยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดให้บริการการคูดวงถือเป็นความผิดทางอาญา (Klingele, C., 2019) พร้อมทั้งมีการกำหนดพร้อมทั้งมีบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการให้บริการการคูดวงไว้สำหรับบุคคลผู้ให้บริการการคูดวงโดยไม่มีใบอนุญาต ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถนำมาตรากฎหมายดังกล่าวบัญญัติเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงคูดวงได้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3074/253

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการให้บริการการคูดวงได้ทำการศึกษถึงการให้บริการการคูดวงของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายการควบคุมการให้บริการการคูดวงของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ มลรัฐนิวยอร์ก มลรัฐแมรีแลนด์ มลรัฐแมสซาชูเซตส์ เทศมณฑลซาลेमในรัฐแมสซาชูเซตส์ และเมืองแอนต์โดเวอร์ในเทศมณฑลเอสเซกซ์ในรัฐแมสซาชูเซตส์ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการให้บริการการคูดวงไว้โดยเฉพาะ โดยผลการศึกษาพบว่าปัญหาการคูดวงในประเทศไทยมีสาเหตุมาจากการไม่มีการขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการการคูดวง ทำให้ไม่มีการตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐไม่มีฐานข้อมูลผู้ให้บริการการคูดวงในระบบจึงทำให้ไม่สามารถกำกับดูแลสนับสนุน หรือมีนโยบายเกี่ยวข้องกับการคูดวงได้ ทั้งยังส่งผลไปถึงการคุ้มครองผู้เข้ารับบริการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ทั่วถึง จนเกิดความกังวลในผู้รับบริการและกระทบถึงผู้ให้บริการซึ่งมีมาตรฐานแต่ขาดการรับรองจากภาครัฐจนขาดรายได้

ประเทศไทยควรออกกฎหมายกำกับดูแลและควบคุมเกี่ยวกับการให้บริการการคูดวง ทั้งในส่วนของการให้บริการการคูดวงและการมอบอำนาจให้หน่วยงานภาครัฐมีอำนาจรับผิดชอบกำกับดูแลการให้บริการการคูดวงซึ่งควรมอบหมายให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และให้มีข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการควบคุมการให้บริการการคูดวงในธุรกิจการคูดวง เนื่องจากเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับการให้บริการการคูดวง โดยควรมีเนื้อหาดังต่อไปนี้ คือ นิยามบริการการคูดวงหรือผู้ให้บริการการคูดวง เขตพื้นที่ที่ให้บริการการคูดวง เงื่อนไขและคุณสมบัติการลงทะเบียนผู้ให้บริการการคูดวง



ค่าธรรมเนียมและอายุใบอนุญาตการให้บริการการดูดวง หน้าที่ของผู้ให้บริการการดูดวงต่อผู้รับบริการการ การเพิกถอนใบอนุญาต บทลงโทษ และหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐหรือคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถวางมาตรการควบคุมการให้บริการการดูดวงได้อย่างเป็นระบบโดยมีการกำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้าน ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานผู้ให้บริการการดูดวงเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรการในการควบคุมการให้บริการการดูดวง พร้อมจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการการดูดวงโดยจัดสรรจากงบประมาณที่หน่วยงานต่าง ๆ มีเพื่อใช้เกี่ยวกับการวางมาตรการกำกับดูแลหรือส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการการดูดวงซึ่งอาจจะได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนผู้ให้บริการการดูดวง ต่อทะเบียนผู้ให้บริการการดูดวงรายปี หรือค่าปรับกรณีผู้ให้บริการการดูดวงกระทำผิดต่อกฎหมายในฐานะผู้ให้บริการการดูดวง และการให้บริการการดูดวงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในนโยบายระดับประเทศเนื่องจากเงินสะสมในธุรกิจการให้บริการการดูดวงหรือธุรกิจอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการการดูดวง เช่น ธุรกิจความเชื่อ สร้างเงินสะสมจำนวนมากศาลให้แก่ระบบเศรษฐกิจไทย หากภาครัฐไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการการดูดวงหรือสนับสนุนการให้บริการการดูดวงย่อมสร้างผลกระทบต่อประเทศไทยได้ เช่น ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจที่สามารถกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ผลกระทบต่อรัฐในการจัดเก็บภาษี การเอารัฐเอาเปรียบของภาคเอกชนต่อผู้รับบริการการดูดวง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จำปี ไสตติพันธ์. (2546). คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรม-สัญญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. ปริญา นาคปทุม. (2560). รูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 8(1), 68-94.
- พระครูสุภัทรวชิรานุกุล, พูนชัย ปันธิยะ, เทพประวิณ จันทรแรง, & เยื้อง ปั่นเหง่งเพ็ชร . (2563). การประยุกต์ใช้หลักโหราศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 11(2). 410-426.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2553). ความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการหมอดู. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 28(2), 107-126.
- รัฐสภา จูริมาศ . (2564). แนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคจากความไม่ได้มาตรฐานของสินค้า: กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์: Guideline to Consumer Protection on Defective Products: Case Study of Singapore. AU Law Journal, 12(1), 102-102.

- รินญา นาคศัพท์. (2551). พุทธศาสนากับโหราศาสตร์. ใน รายงานวิจัย. วิทยาลัยศาสนศึกษา: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2551). “ธุรกิจหมอดูปี 51-ปี 52 : ลูกค้าใช้บริการเพิ่ม แต่เม็ดเงินชะลอตัว”. เรียกใช้เมื่อ 1 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business>
- อชิรพจนินา พลายนาค. (2553). การใช้โหราศาสตร์เป็นวิถีทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. คณะอักษรศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chohaney, M. L. (2014). Locational determinants and valuation of Vlach Rom (Gypsy) fortune-telling territories in the United States: An integrated application of economic and cultural logics and methods. *Applied Geography*, 53(1), 32-44.
- Goodman, D. (2012). Making early American broadcasting's public sphere: Radio fortune telling and the demarcation of private and public speech. *Historical Journal of Film, Radio and Television*, 32(2), 187-205.
- Grall-Bronnec, M., Bulteau, S., Victorri-Vigneau, C., Bouju, G., & Sauvaget, A. (2015). Fortune telling addiction: Unfortunately a serious topic about a case report. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(1), 27-31.
- James, R. J., & Tunney, R. J. (2017). The need for a behavioural analysis of behavioural addictions. *Clinical Psychology Review*, 52, 69-76.
- Klinge, C. (2019). Measuring change. *The Journal of Criminal Law and Criminology*, (1973-), 109(4), 769-817.
- Rae, A., & Alexander, R. (2017). Forecasts or fortune-telling: When are expert judgements of safety risk valid? *Safety Science*, 99(1), 156-165.